

5 atvirų duomenų teikimo principai

Šios rekomendacijos skirtos supažindinti viešojo sektoriaus institucijas su pagrindiniais atvirų duomenų teikimo principais ir minimaliais kriterijais, kurie apibrėžia atvirų duomenų sąvoką.

Šis dokumentas neapėmia visų institucijų ir visų tipų duomenų teikimo situacijų ir yra skirtas pristatyti kertinius atvirų duomenų teikimo principus ir standartus.

Atviri duomenys (angl. open data) yra pirminiai viešojo sektoriaus institucijų kaupiami duomenys, pateikiami tokiu formatu, kuris leidžia duomenis nuskaityti kompiuteriu ir juos laisvai naudoti. Tai supaprastina sąlygas duomenis pakartotinai naudoti kitoms institucijoms ir trečiosioms šalims komerciniais ir nekomerciniais tikslais.

Tad institucijoms rekomenduojama teikti duomenis ne tik įprastais – DOC, PDF – formatais, bet taip pat ir atvirus duomenis. Tam, kad duomenys būtų laikomi atvirais, jie turi tenkinti šiuos minimalius kriterijus:

1. Duomenys turi būti pateikti atvirais ir nepatentuotais formatais

1.1 Atvirais formatais yra laikomi tokie duomenų formatai, kuriuos gali skaityti kompiuteriai. Svarbu pažymėti, kad **kompiuteriu skaitomas formatas neturėtų pakeisti įprastų žmogui skaitomų formatų** (pvz. PDF, DOC ir t.t.) naudojimo, o juos **papildytų**. Geroji institucijų praktika užtikrina, kad jų viešai teikiamus duomenis gali skaityti tiek žmogus, tiek kompiuteris.

1.2 Siektina, kad duomenys būtų viešai teikiami tokiais formatais, kuriems skaityti nereikėtų specialios patentuotos programinės įrangos.

Populiariausias nepatentuotas ir kompiuteriu skaitomas duomenų formatas yra **CSV** – jį patogiu skaityti tiek žmogui, tiek kompiuteriui. Kiti kompiuteriu skaitomų duomenų formatų pavydžiai: **XML, JSON**.

Plačiau apie duomenų formatus galite skaityti tarptautinės organizacijos „Open Knowledge Foundation“ **Atvirų duomenų vadove** (lietuvių k.): http://opendatahandbook.org/Lt_LT/appendices/file-formats.html

2. Duomenys turi būti licencijuojami atvira licencija

Siektina atvirus duomenis **leisti pakartotinai naudoti** nemokamai komerciniais ir nekomerciniais tikslais. Taikant mokesčių už duomenų teikimą, jo dydis neturėtų viršyti duomenų surinkimui reikalingų kaštų. Institucijoms rekomenduojama vengti praktikos, kai duomenys teikiami

pasirašant dvišalę sutartį ir taip **sudaryti galimybę naudoti jų duomenis kuo platesniam naudotojų ratui**.

Daugiau apie atviras licencijas galite rasti tarptautinės organizacijos „Open Knowledge Foundation“ **Atvirų duomenų vadove** (lietuvių k.): http://opendatahandbook.org/Lt_LT/how-to-open-up-data/apply-an-open-license.html

3. Duomenys turi būti struktūruoti

Svarbu, kad prieš paviešinant, **duomenys būtų sistemiškai kaupiami** ir archyvuojami institucijos duomenų bazėje. Duomenų rinkiniams **rekomenduotina turėti nuoseklią struktūrą**. Aiški duomenų struktūra palengvina jų pakartotinį panaudojimą kitoms suinteresuotoms šalims.

Daugiau apie reikalavimus duomenų laikymui galite skaityti organizacijos „w3.org“ **atvirų duomenų vadove** (anglų k.): <http://www.w3.org/TR/gov-data/#concepts.document>

4. Duomenys turi būti išsamūs

Rekomenduojama visus **duomenis**, priklausančius tam tikram duomenų rinkiniui, **pateikti viešai**. Jei tam tikro tipo duomenys ar jų rinkiniai nėra teikiami, institucijoms rekomenduojama paaiškinti priežastis.

5. Duomenys turi būti pirminiai ir teikiami protingu laiko terminu nuo jų surinkimo

5.1 Dauguma duomenų bazių turi galimybę paviešinti duomenis vos tik juos surinkus. Institucijoms **rekomenduojama siekti paviešinti duomenis kuo įmanoma greičiau** nuo jų surinkimo.

5.2 Rekomenduojama surinktus **duomenis paviešinti be papildomo apdorojimo** t.y. duomenų nemodifikuojant, neinterpretuojant ar kitaip nepažeidžiant jų autentiškumo. Daugiau apie atvirų duomenų viešinimą galite skaityti organizacijos „w3.org“ **atvirų duomenų vadove** (anglų k.): <http://www.w3.org/TR/gov-data/#concepts.document>

Šios rekomendacijos yra parengtos atsižvelgiant į rekomendacijas ir gaires paruoštas kitų pasaulyje veikiančių organizacijų, tokių kaip „Sunlight Foundation“, „Access-Info Europe“, „OpenGovData.org“, „www.w3.org“ ir kt.

Šiam dokumentui suteikta „Creative Commons Attribution 3.0“ licencija ir jis gali būti laisvai pakartotinai panaudotas.